

Právní věta

Skutečnost, že obviněný užívá omamné a psychotropní látky nebo je na nich závislý, sama o sobě neznámá, že není schopen náležitě se hájit vzhledem ke svým duševním vadám. Důvod nutné obhajoby podle §36 odst. 2 tr. ř. v tomto případě bude dán, pokud uvedené skutečnosti měly za následek vznik duševní nemoci nebo jiného významného poškození mentálních funkcí obviněného, vyvolávající pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit.

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. O. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29.9.2016 sp. zn. 10 To 260/2016, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 6 T 79/2016.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 26.7.2016, sp. zn. 6 T 79/2016, byl M. O. uznán vinným přečinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle §283 odst. 1 tr. zákoníku, za který byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem, a k trestu propadnutí věci, a to věci v rozsudku vyjmenovaných.
2. Podle skutkových zjištění se obviněný trestné činnosti dopustil tím, že od přesně nezjištěné doby od měsíce srpna 2014 do 7. března 2016 v H. K. v M., na S. p., na P., u OC Atrium a na dalších místech města H. K. opakovaně prodával, zdarma či výměnou za protislužby předával drogy pervitin a marihuanu, a to celkem 26 osobám konkretizovaným ve výroku rozsudku a v rozsahu tam uvedeném.
3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, které Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 29.9.2016, sp. zn. 10 To 260/2016, podle §256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání

4. Proti citovanému rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce Mgr. Miloše Znojenského dovolání. Namítl v něm, že se k trestné činnosti přiznal pod vlivem metamfetaminu. Uložený trest považuje za nepřiměřeně přísný. Svě předchozí problematice jednání změnil, dochází pravidelně do poradny pro závislé, našel si i zaměstnání. Závěrem obviněný nejprve navrhl, aby bylo usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29.9.2016 zrušeno a výrok o trestu změněn v tom smyslu, že mu bude uložen podmíněný trest odnětí svobody s dohledem. Následně navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29.9.2016, sp. zn. 10 To 260/2016, a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.
5. Na výzvu soudu prvního stupně obviněný své dovolání doplnil. Pokud jde o dovolací důvody, odkázal na ustanovení §265b odst. 1 písm. c), g) a h) tr. ř. Dále uvedl, že byl osobou závislou na užívání omamných a psychotropních látek, což mělo za následek, že nebyl schopen se náležitě hájit. Měl mu proto být ustanoven obhájce podle §36 odst. 2 tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§265c tr. ř.) nejprve shledal, že dovolání obviněného je

přípustné [§265a odst. 1, 2 písm. a), h) tr. ř.], bylo podáno v zákonné lhůtě, jakož i na místě, kde je lze učinit (§265e odst. 1 tr. ř.), a bylo podáno oprávněnou osobou [§265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.].

7. Dále musel Nejvyšší soud zvážit, zda lze uplatněné dovolací důvody považovat za důvody uvedené v §265b tr. ř., jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem. V úvahu přitom přicházelo posouzení pouze ve vztahu k ustanovení odstavce prvního §265b tr. ř.

8. Podle §265b odst. 1 písm. c) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl. Podle §36 odst. 2 tr. ř. obviněný musí mít obhájce také tehdy, považuje-li to soud a v přípravném řízení státní zástupce za nutné, zejména proto, že vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného mají pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit.

IV.

Důvodnost dovolání

9. V rámci svého velmi stručného doplňujícího podání obviněný v tomto směru pouze uvedl, že byl osobou závislou na užívání omamných a psychotropních látek, což mělo za následek, že nebyl v průběhu řízení schopen řádně hájit své zájmy. Nebyl si v průběhu řízení plně vědom svých práv a pouze ustanovení obhájce by zajistilo jeho právo na obhajobu. K takto stručně formulované námitce se pak lze obtížně vyjádřit. V minulosti nicméně orgány činné v trestním řízení považovaly toto ustanovení za naplněné zejména u osob trpících duševní nemocí, u obviněných hluchých, hluchoněmých, němých, slepých, s vadami řeči nebo těžce nemocných (např. u osob s organickým onemocněním mozku, silným kornatěním apod.), u obviněných, kteří jsou po utrpeném úrazu v kómatu nebo v jiném obdobném stavu hospitalizováni v nemocnici, anebo u obviněných, kteří neumí číst nebo psát, apod. (srov. č. 27/1977, č. 65/1978 Sb. rozh. tr., viz Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 447). Z toho je patrné, že samotné užívání omamných a psychotropních látek nebo závislost na nich ještě nic nevypovídá o schopnosti obviněného náležitě se hájit, pokud toto nemělo za následek vznik duševní nemoci nebo jiného významného poškození mentálních funkcí u obviněného. Nic takového však obviněný neuvádí a ani v průběhu řízení pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit nevznikly.

10. Podle §265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Z toho plyne, že v rámci rozhodování o dovolání vychází Nejvyšší soud zásadně ze skutkových zjištění provedených soudy v předchozím řízení a pouze hodnotí, zda tato skutková zjištění byla z hlediska hmotného práva správně posouzena. Není tedy možné namítat nic proti samotným skutkovým zjištěním soudu, proti tomu, jak soud hodnotil důkazy, v jakém rozsahu provedl dokazování, jak postupoval při provádění důkazů, apod. V tomto směru totiž nejde o aplikaci hmotného práva, ale procesních předpisů, zejména ustanovení §2 odst. 5, 6 tr. ř. o postupu orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu a při hodnocení důkazů. Hmotněprávní posouzení se pak týká především trestního práva hmotného, ale může se týkat i jiných právních odvětví (k tomu srov. č. 36/2004 Sb. rozh. tr., str. 299). Nesprávnost může spočívat v tom, že soud nesprávně aplikuje normu hmotného práva tím, že buď použije jiný právní předpis či jiné ustanovení nebo použije správný právní předpis a jeho správné ustanovení, ale nesprávně je vyloží. Nesprávnost může rovněž spočívat v chybně posouzené předběžné otázce. Je třeba dodat, že v žádném z dalších ustanovení §265b odst. 1 trestní řád nepřipouští jako důvod dovolání, že by rozhodnutí bylo založeno na nesprávném nebo neúplném skutkovém zjištění. Námitky podané proti skutkovým zjištěním soudu proto nejsou dovolacím

důvodem a Nejvyšší soud k nim nepřihlíží. Učinil by tak v souladu s judikaturou Ústavního soudu pouze v případě, kdy by byla skutková zjištění soudů v extrémním rozporu s provedenými důkazy a bylo by tak porušeno ústavně garantované právo obviněného na spravedlivý proces. O takový případ však v posuzované věci nejde.

11. Z naznačeného výkladu je patrné, že obviněný žádné námitky, které by bylo možno citovanému dovolacímu důvodu podřadit, neuvedl. Pokud jde o jeho zmínku, že se k trestné činnosti policii doznal pod vlivem metamfetaminu, není vůbec zřejmé, co tím chce obviněný říci, ale pokud by tímto chtěl své přiznání jako důkaz zpochybnit, pak lze konstatovat, že jeho výpověď nebyla ve věci jediným usvědčujícím důkazem (navíc ani okolnost, že je osoba při výpovědi pod vlivem drogy, nemusí tuto výpověď automaticky činit méně věrohodnou).

12. Dovolací důvod podle §265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán v případě nejzávažnějších pochybení soudu, a to byl-li obviněnému uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Jiná pochybení, spočívající zejména v nesprávném vyhodnocení kritérií uvedených v §39 až §42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeného přísného nebo naopak nepřiměřeně mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím dovolacího důvodu podle §265b odst. 1 písm. h) tr. ř., a ani prostřednictvím jiného dovolacího důvodu uvedeného v §265b odst. 1 tr. ř. (srov. č. 22/2003 Sb. rozh. tr.). Jiné vady výroku o trestu, spočívající v porušení hmotného práva, než jsou otázky druhu a výměry trestu, jako je např. pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl či neměl být uložen souhrnný trest, je možno považovat za jiné nesprávné hmotněprávní posouzení ve smyslu §265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (srov. rovněž č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

13. Pokud tedy jde o námitky obviněného směřující do výroku o trestu, ani tyto neodpovídají obviněným uplatněným dovolacím důvodům, neboť obviněný namítá pouze to, že uložený trest je nepřiměřeně přísný.

14. Vzhledem k výše uvedenému dospěl Nejvyšší soud k závěru, že napadeným rozhodnutím a jemu předcházejícím postupem k porušení zákona ve smyslu uplatněných dovolacích důvodů podle §265b odst. 1 písm. c), g) a h) tr. ř. ani jiného dovolacího důvodu nedošlo. Dovolání obviněného M. O. proto pro jeho zjevnou neopodstatněnost podle §265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, a to v souladu s ustanovením §265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.